

ЯСУНАРИ КАВАБАТА ТАНЦЬОРКАТА ОТ ИДЗУ

Превод от японски: Добринка Добринова, 1983

chitanka.info

1

Пътят се виеше като змия и проходът Амаги, изглежда, беше вече съвсем наблизно, когато с невероятна сила ме връхлетя проливен дъжд, от който гъстите кедрови гори просветляха.

Бях на деветнадесет години. Вече четвърти ден пътувах из Идзу^[1] — с нахлупена ученическа фуражка и хакама^[2] върху яркосиньото памучно кимоно, с ученическа чанта през рамо. Изкачвах Амаги с тежките си високи дървени гета^[3]. Бях запленил от есенната прелест на преливащите се планини и девствени гори, но в сърцето ми се таеше едно очакване и аз забързано вървах напред. Едрите капки дъжд изведнъж започнаха да ме обливат. Изкачих бързо стръмната виеща се нагоре пътека и с мъка се добрах до една малка чайна недалеч от върха. Връхлетях вътре и отпускаяки се, въздъхнах с облекчение. Отведнъж замрях. Нима така скоро се беше сбъднало моето очакване: в чайната седяха артистите.

Като ме видя, малката танцорка отмести към мен възглавницата, върху която беше седнала. Едва можах да промърморя едно „аха“, и се отпуснах на пода. Бях задъхан от тичането по стръмната пътека и така изненадан, че думата „благодаря“ заседна на гърлото ми.

Седяхме един срещу друг, толкова близо, че започнах нервно да ровя за цигарите си. Тя приближи към мен пепелника. Аз, разбира се, продължавах да мълча.

Танцорката изглеждаше около седемнадесет-осемнадесет годишна. Косите ѝ бяха вдигнати в сложна и непонятна за мен прическа в старинен стил. От това изпълненото ѝ с достойнство продълговато лице изглеждаше съвсем дребно, но всичко беше в изящна хармония. Тя приличаше на девойка от древна китайска приказка. С нея имаше още две млади жени, един двадесет и пет — шест годишен мъж и още една жена, надхвърлила четиридесетте. На два пъти бях срещал артистите. Първия път ги видях на път за Югашима, близо до моста на Югава; вероятно отиваха за Шудзенджи. Тогава танцорката вървеше с двете млади жени и носеше през рамото

си голям барабан. Отминах ги, но все се обръщах и дълго се вирах назад, почувствуваха върху себе си товара на тяхното странствуване. След това се появиха в Югашима в странноприемницата, където бях отседнал. Бях гледал в захлас танца на младото момиче върху дъсчения под във вестибюла.

Онзи ден пътуваха за Шудзенджи, сега са в Югашима, а утре сигурно ще прехвърлят Амаги на юг към Югано, мислех си тогава аз. Все ще ги настигна отново някъде по планинския път. Седемте ри^[4] до Амаги не са чак толкова голямо разстояние. С тази надежда в сърцето забързано крачех напред. И ето че изведнъж ги срещнах в чайната, където бях влязъл да се подслоня.

След малко съдържателката ме поведе към една стая, която, изглежда, не се използваше често, защото нямаше дори шоджи^[5]. Прозорецът гледаше надолу към клисурата — бездънно дълбока и недостъпна за погледа. Кожата ми беше настръхнала, зъбите ми потракваха, чувствувах, че треперя. Казах на жената, която влезе с чай, че ми е студено.

— Та вие сте мокър, господине. Елате с мен да се постоплите, да се изсушите — рече тя и ме поведе към своята стая.

Там беше запалено огнището и топлината ме лъхна веднага щом жената дръпна плъзгащата се врата. Застанах колебливо на прага. В единия ъгъл край самото огнище седеше старец — блед и подпухнал като удавник. Той обърна лениво към мен пожълтелите си и прогнили сякаш чак до зениците очи. Около себе си беше натрупал цяла планина от стари писма и книжни пакети и като че се бе заровил в тази хартиена камара. Стоях прав и гледах това създание, което приличаше повече на видение, отколкото на живо същество.

— Елате, елате насам. Това е моят мъж — каза жената. — Толкова зле изглежда... Но вие не се притеснявайте. Той не може да се движи... Заповядайте, елате насам.

Като не преставаше да се извинява, тя ми разказа, че старецът от дълги години боледувал от парализа и вече не можел да се помръдне. Планината от хартия около него били писмата, които получавал от различните краища на страната със съвети как да се лекува, и пакетите, в които му изпращали лекарствата. Той разпитвал пътуващите из района, четял обявленията във вестниците, събирал лекарства и рецепти от цялата страна. И нищо от тези писма и пакети не

изхвърлял. Живеел сред тях и ги съзерцавал. С годините те се превърнали в планина от стара хартия.

Нямах сили да отговоря на жената и само стоях, забил поглед в огнището. От време на време къщата се разтърсваше от преминаващ автомобил. Защо ли старецът не бе напуснал тези планини, където и есента беше толкова студена, а много скоро всичко тук щеше да потъне в преспи сняг? От моята дреха се вдигаше нара, главата ме болеше от силния огън. Жената се бе измъкнала незабелязано и разговаряше във с артистите.

— Значи това е момиченцето, което водехте миналия път. Колко е пораснало. Станало е красавица. Как бързо растат момичетата...

След около час чух, че групата взе да се стяга за път. Бях неспокоен, сърцето ми тръпнеше, но не намирах сили да стана и тръгна с тях. После ще успея да ги настигна, мислех си. Нищо, че бяха свикнали да вървят пеша, все пак са жени. Продължавах да стоя до огнището и да се терзя. Сега, когато вече не бяха наоколо, въображението ми, сякаш пуснато на свобода, започна живо да играе.

Жената се върна в стаята.

— Къде ли ще отседнат довечера? — попитах аз.

— Кой ги знае, господине. Където има клиенти, там отседат. Тия никой не ги знае...

Неприкритото ѝ презрение ме разтърси. Щом е така, тази вечер ще ги приютя при себе си, реших аз.

Навън леко ръмеше, но небето над прохода почти се беше прояснило. Жената настойчиво ме убеждаваше, че след десетина минути напълно ще се изясни, но повече не можех да остана.

— Със здраве, дядо — сърдечно се сбогувах със стареца и станах. Той с мъка обърна към мен жълтеникавите си очи и едва забележимо кимна с глава.

Вън жената ме догони.

— Господине, господине — викаше тя, — толкова пари, не мога да ги взема.

Тя се беше хванала здраво за чантата ми и ситнеше подире ми, като повтаряше все същото:

— Толкова пари! Та аз нищо не съм направила за вас... Ще ви запомня, като минавате пак оттук, ще ви се отблагодаря. Пак минете, няма да ви забравя!

Колко много благодарности за 50 сена^[6]! Това ме трогна до сълзи, побързах да настигна танцьорката и тази жена до мен ми пречеше. Най-после наближихме тунела и аз се обърнах към нея:

— Благодаря ви за гостоприемството. А сега се върнете, дядото остана сам.

Едва тогава тя се отдели от чантата ми.

В тунела беше тъмно и влажно, по гърба ми падаха едри капки, но в далечината, където беше изходът, светлееше пътят за Южен Идзу.

2

На излизане от тунела пътят започваше рязко да се вие и напомняше стреловидна мълния. От едната страна беше обграден с белокаменен парапет. Някъде в дъното на този врязан в планината път се открояваха дребните фигури на артистите. Нямаше и шест чо^[7], бързо щях да ги настигна. Когато се изравних с тях, ми се стори неудобно изведнъж да забавя ход, затова равнодушно отминах групата на жените. Малко по-напред вървеше сам мъжът. Когато ме видя, той спря.

— Лоста бърза крачка имате... Колко хубаво, че така се проясни.

Въздъгнах облекчен и тръгнах до него. Мъжът започна да ми задава най-различни въпроси. Когато видяха, че сме подхванали разговор, жените бързо се приближиха.

Мъжът носеше на гърба си голяма плетена кошница, а по-възрастната жена беше прегърнала малко кученце. Другата носеше някаква торба, а пък малката танцьорка беше нарамила своя барабан. Възрастната полека-лека се включи в нашия разговор. В това време по-голямото момиче, което също носеше тежка кошница, прошепна на танцьорката:

— Той е гимназист — и се разсмя, когато се обърнах.

— Все толкова мога да разбера — отвърна танцьорката. — При нас на острова идват много гимназисти.

От мъжа разбрах, че са от пристанищния град Хабу на остров Ошима. Пътешествували от пролетта, но вече застудяваше, пък и нямали зимни дрехи. Затова бързали да стигнат Шимода и оттам да се приберат на острова, като минат през топлите извори на Ито. Любувах се на красивите коси на малката танцьорка. Като разбрах, че са от Ошима, тя, кой знае защо, ми се стори още по-привлекателна.

Разпитвах мъжа за техния остров, но чух танцьорката да казва на момичето:

— При нас идват много гимназисти да плуват, нали?

— Сигурно през лятото — казах и се обърнах назад към тях. Тя се смути и едва чуто промълви:

— И през зимата.

— И през зимата ли? — попитах, но тя се обърна към другото момиче и се разсмя.

— Това дете е полудяло! — засмя се и възрастната жена.

До Югано оставаха още три ри. Пътят се спускаше покрай река Кавадзу. След като прехвърлихме прохода, пейзажът рязко се промени — дори в цвета на небето и на планината се усещаше югът. Ние с мъжа не прекъсвахме разговора си и вече се чувствувахме близки приятели.

Зад нас останаха малките селца Хагино и Нашимото. В подножието на планините вече се показваха сламените покриви на Югано. Най-последно събрах смелост и казах на мъжа, че ще ги придружа до Шимода. Той много се зарадва.

Спряхме пред една запустяла странноприемница и възрастната жена ме погледна — очакваше да се сбогувам, но мъжът ми дойде на помощ:

— Той се кани да продължи с нас.

— А, чудесно — отвърна тя с неподправена топлота. — Нали има една приказка: „По път другар, в живота — съчувствие“. Дори и такива бедняци като нас могат да направят едно пътуване по-весело. Да влезем вътре, ще пийнем чай.

Момичетата бяха сякаш безразлични, но на мен ми се струваше, че ме наблюдават някак свенливо.

Изкачихме се на втория етаж и стоварихме багажа на пода. Татами^[8] и шоджи в стаята бяха износени и мръсни. Танцърката донесе отдолу чай и когато седна пред мен, цялата пламна, ръцете ѝ затрепераха и чашата се заклати на подложката. За да не я изпусне, момичето рязко постави чашата върху татамите и чаят се разля на пода. Останах слисан от смущението ѝ.

— Ама че глупаво! — каза възмутена възрастната жена. — Това дете май вече е в опасната възраст. — После свъси вежди и метна една кърпа към танцърката. Момичето я взе и започна да чисти трескаво пода.

Тази неочаквана забележка ме разтърси. Почувствувах как вълнението, което ме бе обзело при презрителните думи на жената от странноприемницата при Амаги, започва бавно да ме напуска.

Жената внимателно ме изгледа и изведнъж рече на седналото до нея момиче:

— Какво хубаво кимоно има господинът. А шарките са точно като на кимоното на Тамиджи. Нали го знаеш неговото кимоно, точно така е изпъстрено...

После се обърна към мен и пак ме зараглежда.

— Знаете ли, вашето кимоно е като на моя син. Имам син, ученик е... Като ви видях, си спомних за него... Толкова е скъпо всичко, и тия кимона...

— Къде учи вашият син? — попитах аз.

— В Кофу, там в началното училище, пети клас е...

— А, още е малък.

— Да-а, в Кофу е... Аз отдавна живея в Ошима, но сме от Кофу.

Почивахме близо час и мъжът предложи да ме заведе в някаква друга странноприемница. До този момент мислех, че ще отседна тук заедно с тях. Спуснахме се надолу по каменистата уличка и пресякохме моста, който водеше към топлите извори на отсрещния бряг на реката. Отвъд моста се виждаше градината на странноприемницата. Влязох веднага в къпалнята. Вече се бях натопил в басейна, когато мъжът отново се появи и двамата се разговорихме. Той ми разказа за себе си — бил на двадесет и четири години, жена му прекарала аборт, после преждевременно раждане, но детето починало наскоро след това. Имаше нещо твърде интелигентно в израза на лицето на мъжа и в начина, по който той разговаряше. Дали беше тръгнал с трупата от любопитство, или пък от увлечение по някое от момичетата?

Веднага след като излязохме от басейна, седнах да обядвам. Нямахме още три часа, а от Югашима бяхме потеглили сутринта в осем.

Мъжът си тръгна, но след малко ми извика от градината и ми махна с ръка. Хвърлих му една торбичка с пари.

— Извинявайте, че я пускам така — казах аз. — Купете си нещо вкусно. Обичате ли таки^[9]?

Той понечи да отmine, но се спря, вдигна торбичката и я метна обратно към мен.

— Не бива така — каза той.

Торбичката падна върху сламения покрив на долния етаж. Аз я взех и пак я хвърлих към него. Той, изглежда, не искаше повече да се съпротивлява, взе я и си тръгна.

Привечер заваля проливен дъжд. Планините посивяха и очертанятията им се разтвориха в далечината. Рекичката край странноприемницата потъмня и се разбушува. В такъв дъжд артистите едва ли ще тръгнат да обикалят, мислех си аз. Не можех да стоя на едно място и на два-три пъти слизах долу до изворите. Стаята ми тънеше в мрак. Само през отвора на фусума^[10] на съседната стая проникваше лъч светлинка от фенера отвън.

Дум-дум... Някъде в далечината, едва доловимо сред яростния шум на дъжда, отекна плахото думкаме на барабана. Отворих рязко прозореца и се подадох навън. Стори ми се, че звукът приближава. Дъждът и вятърът ме удряха в лицето. Притворих очи, напрегнах слуха си, искаше ми се да отгатна накъде се движи барабанът, дали ще дойде насам. След малко долетя и звукът на шамисен^[11]. После възглас на жена, викове, смях. Значи все пак са ги повикали. На фона на общата глъчка се открояваха два-три женски гласа и гласовете на трима-четирима мъже. А може би като свършат, ще дойдат насам? Слушах и чаках. Но веселбата като че ли започна да надхвърля рамките на доброто настроение и се превръщаше в разгулен пир. Креслив женски глас, рязък като свистене на камшик, пронизваше на моменти мрака. Нервите ми бяха опънати, ала аз продължавах да седя скован до прозореца. С всеки звук на барабана в сърцето ми нахлуваше светлина: „Значи тя още седи там. Седи и удря барабана.“ Но заглъхнеха ли ударите му, усещах, че ще се пръсна. Сякаш потъвах в бездната на дъждовния мрак.

Долових шум от разбъркани стъпки — гонеха ли се, танцуваха ли? И отново тишина. Впивах очи в мрака. Каква беше тази тишина? Искях да понижа тъмнината, да разбере какво ще стане с малката танцьорка. Остра болка свиваше сърцето ми.

Затворих прозореца и легнах, но тягостното чувство продължаваше да ме измъчва. Пак слязох при изворите и яростно заплясках във водата. Дъждът спря. Показа се луната. Окъпаната есенна вечер блестеше в своята свежест. Да изтичам така бос... да я потърся. Но какво ли можех да направя!

Минаваше два часът.

3

На другата сутрин, малко след девет, мъжът дойде в моята стая. Току-що бях станал. Поканих го заедно да слезем в басейна. Небето се бе прояснило, а рекичката течеше набъбнала от снощния дъжд и поглъщаше радостно гальовните лъчи на слънцето. Тягостното чувство от предната нощ сякаш бе сън. И все пак попитах мъжа:

— Снощи късно ли си легнахте? Веселбата май доста продължи...

— Какво, чуваше ли се?

— И още как.

— Местни люде. Какво ти веселие — само дето вдигат голяма врява. Нищо особено.

Говореше с известно безразличие и аз млъкнах.

— А! Погледнете натам отсреща — възкликна мъжът, като сочеше към другия край на къпалнята. — Вижте как се смеят... Сигурно са ни видели.

Сред изпаренията смътно се очертаваха силуетите на няколко души. И в този миг из сумрака на помещението една гола женска фигура изскочи навън, застана на ръба на платформата отпред и размаха ръце, сякаш искаше да полети. Беше малката танцьорка! Гледах бялата стройна фигурка с издължени крака и сърцето ми като че се обливаше от струя кристална вода. Поех дълбоко въздух и изведнъж започнах да се смея. Та тя беше дете, истинско дете! От радост, че ни е видяла, тя забрави всичко и изскочи навън под лъчите на утринното слънце. Вдигаше се на пръсти и протягаше към нас ръце. Смеех се с чувство на непомрачена радост. Ставаше ми все по-леко и продължавах да се смея.

Как се бях заблудил — бях я помислил за седемнадесет-осемнадесет годишно момиче... тази сложна прическа и дрехите й... такива едни момински.

Двамата с мъжа се върнахме в моята стая. Подир малко в градината се появи по-голямото момиче и започна да разглежда лехите

с хризантеми. Танцьорката я беше последвала докъм средата на моста. От къпалнята излезе възрастната жена и погледна някак изкосо двете момичета. Малката танцьорка леко присви рамене, сякаш да обясни, че ще я гълчат, сетне прихна и се върна със забързани крачки назад. Възрастната дойде до моста и се провикна:

— Наминете после към нас.

— Елате, елате — пригласяше по-голямото момиче и двете поеха по моста към отсрещния бряг. Мъжът се заседя доста дълго в стаята ми.

Късно вечерта започнахме игра на го^[12] с един пътуващ търговец на хартия. Изведнъж откъм градината се дочуха звуците на барабан.

— Идват артистите! — възкликнах аз и понечих да стана.

— Хм, артисти... Не ме интересуват тия. Хайде, ваш ред е — каза търговецът, потропвайки по масата. Беше изцяло погълнат от играта. Докато се чудех как да се измъкна, артистите, види се, си отидоха.

— До-обър ве-ечер — чух изведнъж гласа на мъжа откъм градината.

Излязох в коридора и им магнах с ръка. Те нещо си зашушукаха, но след малко се появиха на входа. Двете момичета, застанали зад мъжа, се поклониха вежливо, като гейши. Обърнах се към търговеца:

— Отказвам се от играта. И без това губя.

— Какво-о! Та аз съм по-зле. Дайте да размислим, много сложна позиция.

Той не се и обърна към артистите. Преброи старателно всички пулове, обмисли внимателно всички ходове и хвърли още веднъж. Момичетата оставиха барабана и шамисена в единия ъгъл на стаята и започнаха да редят пулове върху другата маса.

Хвърлих и отново загубих.

— Я още веднъж. Да изиграем още една партия, а? — настояваше търговецът, а аз само се усмихвах, без да има защо. Той вдигна ръце и си тръгна.

Момичетата се приближиха към масата.

— Трябва ли още да обикаляте тази вечер? — попитах аз.

— А-а, трябва, ама... — каза мъжът и погледна към момичетата.

— Е, какво, да останем тук да поиграем малко, а?

— И-и, чудесно, чудесно!

— Няма ли да ви се карат?

— И да искаме, няма вече да намерим клиенти.

Подредихме отново пуловете за игра и останахме до след полунощ.

Когато си отидоха и малката танцьорка изчезна зад оградата, не можех и да помисля за сън. Излязох в коридора и подвикнах на търговеца.

— Ида, ида — отговори той ентусиазирано и изскочи от стаята си. — Сега цяла нощ ще играем. Голям мач ще бъде!

Аз също се чувствавах доста войнствено настроен.

4

Бяхме решили да тръгнем на другата сутрин в осем. Нахлупих ловджийската шапка, която си бях купил при топлите извори, напъхах фуражката в чантата и се запътих към тяхната странноприемница. Отвън забелязах, че вратата на втория етаж е открената и уверено се заизкачвах нагоре. В коридора се спрях смутен — артистите още не бяха станали. Досами вратата лежеше танцьорката. Като ме видя, тя цялата поруменя и бързо прикри лицето си с ръце. До нея спеше другото момиче. По лицето на танцьорката все още личаха следите от снощния грим. По устните и в крайчеца на очите ѝ имаше бледи размити петна от руж. Видът на тази крехка фигурка в постелята изпълни сърцето ми с радост. Все още сънена, прикрила с ръце лицето си, тя се обърна на другата страна, измъкна се изпод завивките и седна на пода.

— Благодарим ви за снощи — каза тя и направи изящен поклон.

Стоях до нея озадачен.

Мъжът спеше с по-младата жена. До този момент не бях и помислил, че може да му е жена.

Възрастната жена се понадигна от постелята.

— Извинете ни — рече тя. — Смятахме да тръгваме днес, но може да ни повикат на банкет тази вечер... Решихме да отложим за утре. Ако ви се налага да тръгвате, ще се видим в Шимода. Там винаги отсядаме в „Кошуя“, лесно ще ни намерите.

Почувствувах се изоставен.

— А защо и вие не отложите за утре? — обади се мъжът. — Ние няма как... майка ми настоява да останем... Я останете и вие.

— Така ще бъде най-добре — присъедини се и възрастната жена. — Такава чест ни направихте, че споделихте пътя си с нас, а ние... Но утре тръгваме, каквото и да става! Знаете ли, вдругиден се навършват 49 дни от смъртта на детето. Ще бързаме за службата в Шимода.

Реших да остана. Слязох долу да ги изчакам да се приготвят и поприказвах с управителя. Пръв се появи мъжът и предложи да се

разходим. Наблизо, малко встрани от пътя, имаше чудно красив мост. Отидохме дотам и се спряхме. Той се облегна на парапета и пак подхвана да разказва за себе си. Работил известно време в една театрална трупа в Токио. И сега понякога участвувал в представления в Ошима. А когато ги канели на банкети, често пъти имитирал известни актьори. В багажа заедно с кухненските съдове си носел костюми и дълъг меч.

— Така и нищо не можах да постигна... Затова пък брат ми много се грижи за къщата и за всичко в Кофу. А аз там се чувствавам излишен.

— Аз пък мислех, че сте от Нагаока, с този герб на кимоното.

— А, не... По-младата жена е съпругата ми. Една година е по-малка от вас. Загубихме детето си, бяхме на път. Живя само една седмица и почина. Тя още не може да се съвземе. Възрастната жена е майка ѝ. А пък младата танцьорка е моята сестра.

— Вие споменахте, че имате 14-годишна сестра...

— Е, да, това е тя. Поне нея исках да запазя от всичко това, но... разни причини, нямаше как.

Той се казваше Еичи, жена му — Чийоко, а танцьорката — Каору^[13]. Другото момиче се казваше Юрико, бяха я наели и в същност само тя единствена бе родом от Ошима. Изведнъж Еичи се натъжи, впи поглед надолу в течащата вода и очите му, поне така ми се стори, се навлажниха.

Поех обратно към странноприемницата. Танцьорката, отмила грима от лицето си, седеше край пътя и милваше едно кученце.

— Отбийте се после — казах ѝ пътем.

— Да, но сама...

— Ами тогава с брат си...

— Добре, веднага ще дойда.

Еичи пристигна в странноприемницата сам.

— Къде са другите?

— Майка ми нещо вдигаше врява.

Тъкмо бяхме подхванали игра на го, и откъм моста се появиха момичетата. Изкачиха шумно стълбите до втория етаж, поклониха се, както винаги вежливо, и останаха приседнали на колене в коридора. Първа скочи Чийоко.

— Е, заповядайте, това е моята стая — подкани тя с усмивка.

Поиграхме около час и те тръгнаха към къпалнята. Настояваха да отида и аз. Опитах се да се измъкна, казах, че ще сляза по-късно, че се притеснявам да вляза в басейна заедно с три млади жени.

Не мина много време, и танцьорката се върна при мен сама.

— Чийоко рече, че ако дойдете веднага, ще ви изтрие гърба.

Не слязох долу. Танцьорката остана при мен и двамата играхме го. Тя играеше учудващо добре. С лекота биех Еичи и другите, бях навикнал на победи и това, че сега не трябваше да играя умишлено слабо, ми бе приятно. Бяхме съвсем сами и в началото тя малко се смущаваше, протягаше ръка от мястото си, без да смее да се приближи, но скоро се увлече в играта и цяла се надвеси над масата. Тъмните ѝ коси, толкова красиви, нереални, почти докосваха гърдите ми. Изведнъж танцьорката поруменя.

— Извинявайте... Ще ми се карат — и излетя, както беше хвърлила своя пул. Възрастната жена стоеше при изворите отвъд рекичката. Чух как Чийоко и Юрико набързо излязоха от къпалнята и изчезнаха, без да ми се обадят.

И този ден Еичи остана в стаята ми до вечерта. Съдържателката, любезна и обикновена на вид жена, все ме предупреждаваше, че не си струва да се дава храна на разни скитници.

Вечерта отидох при артистите. Заварих танцьорката да свири на шамисен под напътствията на възрастната жена. Когато ме видя, спря, но жената я сгълча и тя подхвана наново. Еичи го бяха извикали на банкетата в отсрещното заведение и оттук ясно го виждахме. Лицето му леко потрепваше и той като че ли пееше.

— Какво пее?

— Утай^[14].

— Защо пък утай?

— Никога не можеш да разбереш какво ще измисли.

В този момент вратата се отвори и един мъж на около четиридесет години, който се представи за търговец на пилета, повика момичетата да хапнат. Танцьорката и Юрико си взеха пръчиците за хранене и отидоха в съседната стая. Видях как започнаха да бодат в тавата с пиле, оставено недоядено от мъжа. На връщане към стаята търговецът леко подхвана танцьорката за раменете. Майката го погледна свирепо.

— Ей, я не пипай момичето! Не виждаш ли, че е още малко.

Танцърката, като го нарече „чичо“, помоли онзи да ѝ почете от сборника „Веселите пътешествия на княз Мито“. Но мъжът веднага си тръгна и тя помоли мен. Поех книгата с притаена надежда. И наистина момичето крадешком се приближи до мен. Когато започнах да чета, тя седна тъй близо до мен, че лицето ѝ почти докосваше рамото ми. Гледаше ме съсредоточено, очите ѝ проблясваха и не трепваха. Тези големи, черни, искрящи очи бяха най-голямото ѝ достойнство. А смехът ѝ бе смях на цвете. Смееше се като цвете — да, това определение наистина ѝ прилягаше.

Дойде прислужницата от отсрещното заведение да повика танцърката. Момичето приглади кимоното си и каза:

— Бързо ще се върна. Почакайте ме да почетем още малко.

На излизане вежливо се поклони, докосвайки с пръсти пода.

— И в никакъв случай да не пееш! — заръча майката. Момичето нарами барабана и леко кимна с глава.

Майката се обърна към мен:

— Точно сега гласът ѝ се променя и не бива да пее.

В заведението отсреща танцърката се виждаше така, сякаш бе в съседната стая — седеше чинно и удряше барабана. Сърцето ми затрептя ведно с лъчезарния му ритъм.

Майката също гледаше натам.

— Барабанът веднага създава настроение за веселба. Чийоко и Юрико също отидоха на банкетата.

Не мина и час, и четиримата се върнаха.

— Ето, това е всичко — каза танцърката и разтвори юмручето си. В ръката на майката падна монета от 50 сен.

Почетох ѝ още малко от книгата. Другите тихо разговаряха. Споменавах за мъртвото дете. Изглежда, е било много крехко, дори прозрачно, не е имало сили и да заплаче и все пак бе живяло една седмица.

Артистите не събуждаха у мен никакво любопитство, сякаш бях забравил що за хора са в същност. Простодушната ми топлина към тях, изглежда, беше проникнала до сърцата им. И ето, че накрая те ме поканиха да им гостувам в Ошима.

— Ще го настаним в къщичката на дядо. Там е широко и ако преместим стареца, ще бъде тихо и ще може да чете. Ще остане

колкото си иска — обсъдиха артистите помежду си, а после се обърнаха към мен.

— Имаме две малки къщи, едната в планината е почти изоставена, там ще можете да останете.

Решено беше и това, че ще им помагам около Нова година, когато мислеха да представят една пиеса.

Започнах да разбирам, че скиталческият им живот не е толкова суров. В известен смисъл той бе дори безгрижен. Свързваше ги и силната родствена близост, а в сърцата си бяха съхранили дъха на родните поля. Само Юрико, която бяха наели, беше винаги плаха в мое присъствие или може би това бе от възрастта...

Тръгнах си след полунощ. Момичетата станаха да ме изпратят. Танцърката ми подаде гетата, надникна навън и се вторачи в ясното небе.

— Каква луна-а... Утре сме в Шимода, колко се радвам. Ще накарам мама да ми купи нов гребен, ще отслужим молебен за бебето, а след това колко много неща можем да правим!... На кино обещаха да отидем...

За артистите, които обикаляха из района на топлите извори на Идзу-Сагами, Шимода беше място, към което силно се бяха привързали и за което тъгуваха като по роден край.

Всеки сам носеше багажа си, както когато прехвърляхме Амаги. Майката и сега притискаше до гърдите си кученцето, опряло предните си лапи върху ръцете ѝ. То, изглежда, бе свикнало с пътешествията. Югано остана зад нас и ние отново навлизахме в планината. Погледнах към извисилото се над морето утринно слънце, което сгряваше утробата на планината. Встрани се разстиляше обширният светъл бряг на устието на река Кавадзу.

— Това там е Ошима, нали? — попитах аз.

— Виждате ли какъв голям остров е. Дори оттук изглежда голям. Ще дойдете, нали? — каза малката танцьорка.

Дали защото есенното небе се беше прояснило така бързо, но там, където се подаваше слънцето, морето бе забулено в пролетна мъгла. До Шимода оставаха още пет ри. Морето за малко се скри от погледите ни. Чийоко тихичко запя.

На едно място от пътя се отделяше друг, по-стръмен, но с близо двадесет чо по-кратък от главния. Когато ме попитаха по кой път да тръгнем, естествено, избрах по-краткия. Минаваше през гора, беше стръмен като стена и хлъзгав от окапалите есенни листа. Задъхвах се, но с някаква безразсъдна упоритост все повече ускорявах крачка и при всяка стъпка натисках с длани коляното си. Другите изостанаха и само гласовете им се чуваха измежду дърветата. Единствено танцьорката, с високо вдигнати нагоре поли на кимоното, бодро крачеше след мен. През цялото време вървеше няколко крачки отзад и нито се опитваше да скъси разстоянието помежду ни, нито пък изоставаше. Когато се обръщах назад и я заговарях, тя се спираше, усмихваше се слисано и ми отговаряше. А проговореше ли тя, аз пък спирах, за да я изчакам, и тя не тръгваше, докато не тръгнах аз.

Пътеката се виеше и ставаше все по-стръмна. Аз ускорявах крачка, а танцьорката съсредоточено се изкачваше все на същото разстояние зад мен. В планината беше тихо. Вече не се чуваха гласовете на останалите.

— Къде имате къща в Токио?

— Аз живея в общежитие.

— Ходила съм веднъж в Токио. Танцувах на празника на вишните. Малка бях, сега вече нищо не помня.

И после пак подхвана:

— А баща имате ли?

Или пък:

— В Кофу били ли сте?

Разпитваше ме за разни неща, бърбеше за киното в Шимода, за детето, което починало.

Изкачихме се на върха. Всред изсъхналите есенни листа имаше малка скамейка. Танцьорката остави барабана, избърса потта от лицето си и погледна към напрашените си крака. Реши да ги изтрие, но тутакси се приведе пред мен и понечи да отърси праха от краищата на моето кимоно. Отдръпнах се рязко, тя се олюля и се опря на коленете си. Така приседнала, се захвана старателно да почиства полите на дрехата ми, после се изправи и оправи собственото си кимоно, което беше вдигнала, за да може да върви по-удобно. Стоях прав и дълбоко поемах въздух.

— Седнете да отдъхнете — каза тя.

Долетя ято птички. Стана страшно тихо, толкова тихо, че се долавяше дори шумоленето на мъртвите листа по клоните, но които бяха накацали птичките.

— Защо вървите така бързо?

Момичето беше доста изтощено. Аз лениво ударих с пръсти по барабана и птичките отлетяха.

— Да имаше вода...

— Ще отида да потърся — скочи с готовност тя.

Скри се в пожълтяващата гора, но скоро се върна с празни ръце.

— Докато сте в Ошима, с какво се занимавате?

Тя на един дъх изрече няколко женски имена и започна да ми разказва разбъркано и неясно. Говореше, но като че ли не за Ошима, може би за Кофу, вероятно за нейни приятелки, с които учила в началното училище. Разказваше така, както й идваха наум спомените.

След около десетина минути двете по-млади жени и мъжът се добраха до върха. Възрастната жена дойде след тях.

На слизане умишлено изостанах и спокойно разговарях с Еичи. Скоро танцърката изтича към нас и каза:

— Там долу има извор. Чакат ви да пиете пръв.

Като чух за водата, се затичах. Свежата струя извираше изпод сенчестите скали. Жените стояха около извора.

— Заповядайте пръв — каза майката. — Не искахме да я размътим, преди да пиете вие.

Загребах с шепи и отпих от студената вода. Жените дълго не можеха да се отделят от извора — пиеха вода, мокреха кърпите си и отмиваха потта от лицата си.

Спуснахме се надолу по пътя и излязохме на пътя за Шимода. Оттам се виждаше димът от огньовете на въглищарите. Спряхме да починем до куп съчки край пътя. Танцърката приклепна и започна да разчесва с розовия си гребен козината на кучето.

— Ще счупиш зъбите на гребена — смъмра я майката.

— Нищо. Нали ще ми купиш нов в Шимода.

Още в Югано смятах да ѝ поискам този гребен, който тя носеше вътъкнат отпред в косите си. И сега ми стана неприятно, когато я гледах как реши с него кучето.

От другата страна на шосето видяхме купчина отсечен бамбук. Дватамата с Еичи решихме, че от него стават чудесни бастуни. Продължихме по пътя, но ето че след малко ни догони танцърката. Зад гърба ѝ се подаваше дебела бамбукова пръчка.

— Какво ще я правиш? — попита Еичи.

Тя се смути и я поднесе към мен.

— Ще му я дам. Тази беше най-дебелата.

— Такава голяма пръчка! Нали веднага ще разберат, че си я откраднала. Хайде, върни я.

Танцърката остави пръчката при купчината, избра друга — потънка, и отново дотича при нас. Подаде ми я, а после, заморена от тичането, се просна по гръб на пътечката между оризищата и зачака жените.

Ние с Еичи продължихме напред. След малко зад себе си дочух гласа на танцърката:

— Просто трябва да ги извади и да си сложи златни...

Обърнах се и видях, че крачи редом с Чийоко. Възрастната жена и Юрико вървяха малко по-назад.

— Да, трябва да му се каже — съгласи се Чийоко, вероятно не забелязала, че съм се обърнал.

Изглежда, говореха за мен Сигурно Чийоко беше споменала за неравните ми зъби и танцьорката беше предложила да си сложа златни. Но от техния разговор не ми ставаше неприятно, нито пък исках да се вслушам по-внимателно. Толкова силно бе чувството ми на близост и топлина към тези хора.

Отзад продължиха да разговарят тихо.

— Добър е, нали? — Чух отново гласа на танцьорката.

— Да, добър човек изглежда.

— Добър е, наистина е добър, добър!

Думите прозвучаха непресторено и чистосърдечно. Гласът ѝ с детска непосредственост озвучаваше мислите ѝ. И аз повярвах на този глас — значи наистина съм добър човек. Вдигнах радостен поглед към грейналите планини и слаба болка ме накара да присвия очи.

Бях на 19 години и характерът ми ме измъчваше жестоко. Родителите ми бяха починали и това бе отровило съществуването ми. Задушаващото ме униение бе станало нетърпимо и аз тръгнах да пътувам из Идзу. Не мога да кажа с думи какво означаваше за мен това, че ме приемаха нормално, че ме смятаха за добър в обикновения човешки смисъл.

Планините просветляваха — приближавахме Шимода и морето. Размахвах бамбуковата си пръчка и отсичах връхчетата на есенните треви.

По пътя при входа на някои от селата имаше големи дървени табели: „Забранено за просяци и артисти!“

6

Странноприемницата „Кошуя“ се намираше в началото на града, ако идваш от север. Последвах артистите към втория етаж, който беше като мансарда. Нямаше таван, а когато седнах до прозореца, който гледаше към улицата, покривът сякаш притисна главата ми.

— Не те ли болят раменете? А ръцете? — суетеше се възрастната жена около танцьорката.

— Нищо ми няма! Ето, мога и да свиря — отвърна тя и грациозно изви ръце.

— Е, хубаво тогава.

Опитах се да вдигна барабана.

— Ама че тежи!

— Тежи, повече, отколкото предполагате, на ли? По-тежък е от чантата ви — разсмя се тя.

Артистите весело и шумно се поздравяваха с другите гости на странноприемницата. Това бяха главно странствуващи като тях музиканти, артисти и амбулантни търговци. Шимода бе гнездо за такива прелетни птици.

В стаята надникна детето на управителката, то едва пристъпваше на крехките си крачка. Танцьорката му подаде една съвсем нова медна монета.

Когато станах да си вървя, танцьорката изтича преди мен на входа и като ми подаде гета, тихичко каза:

— Нали ще ме заведете на кино?

С Еичи тръгнахме за друга странноприемница, собственост на бившия кмет на града. Един мъж с доста изпаднал вид ни показваше донякъде пътя, но после ни изостави. Щом се настаних, влязохме в къпалнята, а после хапнахме прясна риба за обяд. Когато Еичи се наклани да си върви, аз му подадох книжна торбичка с остатъка от парите ми за път.

— Купете малко цветя за детето... за помена утре — казах аз.

Трябваше да потегля на другата сутрин с парахода за Токио. Нямах повече пари. На артистите казах, че започвам училище. Така те нямаше да настояват да остана с тях.

След вечеря излязох да се поразходя. Вървах сам. Минах през моста към северната част на града, изкачих се на хълма и оттам се полюбувах на пристанищния град. На връщане се отбих в „Кошуя“. Артистите вечеряха.

— Няма ли да опитате и вие? — покани ме майката, измъкна от куфара една паничка и пръчици за хранене и ги подаде на Юрико да ги измие.

Молеха ме да отложам заминаването си с още един ден, на утринта бе поменът на детето, та поне за това да остана. Но аз използвах за претекст училището и отказах.

— Е, тогава ще ви чакаме през зимната ваканция — рече майката. — Само ни съобщете кога ще пристигнете, ще ви чакаме всички на пристанището. И никакъв хотел, ще отседнете при нас.

Когато в стаята останаха само Чийоко и Юрико, аз ги поканих да отидем на кино. Чийоко, бледа и изморена, притисна с ръце корема си и отвърна:

— Не съм добре. И този път... не издържам на толкова ходене.

Юрико се притесни и заби поглед в пода.

Танцърката си играеше долу с децата. Когато ме видя, изтича при възрастната жена и започна да моли да я пусне с мен на кино. След малко дойде при мен и някак посрамена и унила ми подаде гета.

— Наистина, защо не отиде с него самичка? — намеси се Еичи, но майката беше непреклонна. Трудно ми беше да разбере точно защо.

Когато излизах, танцърката бе приклепнала до входа и галеше кученцето. Стори ми се, че няма сили дори да вдигне очи към мен. Толкова замислена и отчуждена изглеждаше. Не се реших да я заговорям и отминах.

Отидох на кино сам. Под светлината на мъничката лампа една жена зачете пояснителния текст. Станах и веднага се прибрах. Приседнах до прозореца в стаята си с лакти, оперени на перваза, и дълго гледах нощния град. И все ми се струваше, че в далечината чувам ударите на барабан.

Около седем на другата сутрин още закусвах, когато Еичи ми извика откъм улицата. Беше облечен в черно хаори^[15] с герб, изглежда, в моя чест. Жените не се виждаха. Изведнъж почувствувах отново самота.

Еичи се качи в стаята ми.

— Всички искаха да ви изпратят — каза той, но снощи стояхме до късно и другите не можаха да станат. Помолиха да ги извините. Ще ви чакат през зимата.

Студен есенен вятър пронизваше свежото утро на града. По пътя Еичи ми купи четири кутии цигари, каки и одеколон „Каору“.

— Сестра ми се казва Каору — каза той и лекичко се усмихна. — На парахода е хубаво да се ядат каки, помагат при морска болест. Мандарините не действуват добре.

— А аз защо да не ви дам това — казах, като нахлупих на главата му ловджийската си шапка. От чантата извадих фуражката и пригладих гънките ѝ. Двамата се засмяхме.

Тръгнахме към кея. Край брега съгледах малката фигурка на танцорката и сърцето ми замря. Приближих се към нея, но тя остана неподвижна, само леко приведе глава за поздрав. Беше толкова трогателна със следите грим от предишната вечер. Ружът в краищата на клепачите ѝ придаваше разгневен вид на това по детски благородно лице.

— Другите ще дойдат ли? — попита Еичи.

Танцорката поклати глава.

— Още ли спят? — отново попита той.

Тя кимна.

Докато Еичи ми купуваше билет, аз се опитах да заговоря момичето, но то гледаше вторачено натам, където каналът се вливаше в морето. Не пророни нито дума. Само от време на време кимаше леко с глава, преди още да съм се доизказал.

Изведнъж към мен се втурна мъж с вид на работник.

— Ето този човек ще свърши работа — каза той. — Нали пътувате за Токио. Искам да ви попитам, тази жена тук дали не може да пътува с вас.

На нея, горката, синът ѝ работеше в сребърните мини в Рендайджи, но при голямата грипна епидемия почина и той, и снахата. Тия трима внуци поставиха. Решихме да се прибере на село, по-добре ще е там, ама не може сама да се оправи. Качете я на влака на Уено, като пристигнете на острова. Тя отива за Мито. Ще ви притесним малко, но няма как... погрижете се за нея... нещастна жена е — задъхано изрече той.

Старицата гледаше безучастно. На гърба ѝ беше привързано най-малкото дете. Другите — момиченца на по три и пет години — висяха на ръцете ѝ. От избелялата ѝ бохча се подаваха кутии с храна. Няколко миньори се въртяха около нея и я успокояваха. Охотно поех грижата за жената.

Параходът силно се люлееше. Танцърката стоеше все така с плътно свити устни и гледаше втренчено някъде напред. Щом стъпих на въжената стълба, аз се обърнах назад, за да кажа сбогом, но само кимнах леко с глава. Параходът потегли. Еичи размахваше ловджийската шапка, която току-що му бях подарил. Вече се бяхме доста отдалечили, когато видях да се развява една бяла кърпа. Беше на малката танцърка.

Параходът излезе от залива на Шимода и докато южният бряг на полуостров Идзу чезнеше в далечината, облегнат на парапета, гледах вторачено в открито море към Ошима. Танцърката... раздялата... всичко оставаше някъде назад, далеч в миналото.

Какво ли беше станало със старицата? Тръгнах към каютата и видях, че са я наобиколили няколко души и изглежда, я утешаваха. Успокоих се и влязох в съседната каюта. Вълните в залива Сагами бяха големи и както седях, се поклащах ту наляво, ту надясно. Мина един моряк и раздаде малки метални съдове за тия, на които им бе прилошало. Полегнах на една страна и подложих за възглавница чантата си. Главата ми сякаш беше празна, загубил бях чувството за време. Очите ми се навлажниха и по чантата започнаха да се стичат сълзи.

До мен лежеше един юноша. Оказа се син на фабрикант от Кавазу. Отивал в Токио да се готви приемните изпити в гимназията.

Изглежда, ученическата ми фуражка го предразполагаше за разговор. След малко той ме попита:

— Нещо лошо ли ви се е случило?

— Разделих се с един човек.

Казах го много искрено. Не се притеснявах от сълзите си. Не мислех за нищо. Като че плувах тихо в някакъв сън на ободрително удовлетворение.

Не бях и усетил кога се е мръкнало. На брега в Аджиро и Атами се виждаха вече светлинки. Стана ми хладно, усетих глад. Юношата отвори бамбукова кутия и я протегна към мен. Започнах да ям спокойно, бях забравил, че храната не е моя. След това се завих с ученическата пелерина на момчето и притворих очи. Плувах в някаква прелестна пустота и всяка човешка любезност и доброта приемах напълно естествено. Съвсем естествено ми се струваше и това, че утре ще заведе старицата до гара Уено и ще ѝ купя билет за село. Всичко сякаш се сливаше в едно цяло.

Осветлението в каютата угасна. Все по-силно се усещаше миризмата на море и прясна риба. В непрогледния мрак чувствувах топлината на тялото на юношата до себе си. Дадох воля на напирещите сълзи. Главата ми сякаш бе пълна с кристална вода, която капка по капка изтичаше, без да оставя нищо след себе си. Само чувството за едно приказно очарование.

---

[1] Полуостров в Югозападна Япония. Б.пр. ↑

[2] Вид японски широки панталони. Б.пр. ↑

[3] Високи отворени дървени обувки. Б.пр. ↑

[4] Мярка за дължина, равна на 3,927 м. Б.пр. ↑

[5] Подвижни вътрешни преградни стени в японски дом. Б.пр. ↑

[6] Стара японска парична единица. Б.пр. ↑

[7] Мярка за дължина, равна на 109,09 м. Б.пр. ↑

[8] Сламени рогозки, с които се покрива подът в японския дом. Б.пр. ↑

[9] Райска ябълка. Б.пр. ↑

[10] Плъзгаща се врата в японския дом. Б.пр. ↑

[11] Японски национален музикален инструмент. Б.пр. ↑

[12] Популярна японска игра, вид дама. Б.пр. ↑

[13] Името и глаголят означават благоухание. Б.пр. ↑

[14] Песнопение от пиеса на Но. Б.пр. ↑

[15] Къса връхна дреха. Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.